

Evropski javni tužilac i Crna Gora

Tema ovog rada je Evropski javni tužilac, kao institucionalna novina u unijskom pravnom poretku i odnos Crne Gore sa ovom institucijom. Prvi dio rada posvećen je odnosu Crne Gore kao zemlje kandidata sa Evropskim javnim tužiocem i u njemu su predstavljena dva vida saradnje: direktni (bez posredovanja drugih tijela EU) i indirektni (posredstvom Evropske jedinice za pravosudnu saradnju — EUROJUST). Drugi dio rada tretira pitanje ovog odnosa u situaciji punopravnog članstva Crne Gore u Evropskoj uniji i u njemu su prezentirane dvije opcije: spoljašnja saradnja (pod pretpostavkom neprihvatanja) i unutrašnja (pod pretpostavkom da Crna Gora prihvati da bude dio sistema EPPO). Pri tome se posebno razmatra pitanje eventualne izmjene Ustava Crne Gore u dijelu državnotužilačke organizacije, kao stvaranja normativne pretpostavke za primjenu Uredbe o EPPO, imajući u vidu da se primat prava EU i uopšte međunarodnih ugovora i obaveza odnosi na zakonodavstvo, ne i na Ustav Crne Gore. Tema ovog rada otvara se u procesu pregovora o članstvu Crne Gore u Evropskoj uniji, u okviru poglavlja 24 „Pravda, sloboda i bezbjednost”, podoblast Pravosudna saradnja.

Ključne riječi: Evropski javni tužilac, Državno tužilaštvo Crne Gore, integracije, Ustav Crne Gore, saradnja

Uvod

Uredbom Savjeta Evropske unije (u daljem tekstu: EU) od 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine osnovana je Kancelarija Evropskog javnog tužioca (European Public Prosecutor's Office; u daljem tekstu: EPPO) sa sjedištem u Luksemburgu.¹ Pravni osnov za donošenje ove uredbe je dvostruk: članom 20 Ugovora o Evropskoj uniji (u daljem tekstu: UEU) predviđeno je da države članice, koje među sobom žele da uspostave pojačanu saradnju u okviru neisključivih nadležnosti EU, mogu koristiti njene institucije i izvršavati te nadležnosti, dok je članom 86 Ugovora o funkcionisanju EU (u daljem tekstu: UFEU) Savjet EU ovlašćen da uredbama donesenim u skladu sa posebnim zakonodavnim postupkom osnuje EPPO, koji je nadležan za vođenje istrage, gonjenje i optužbu,

* Saradnik u nastavi na Fakultetu pravnih nauka Univerziteta Donja Gorica, doktor pravnih nauka, *e-mail*: nikola.saranovic@udg.edu.me.

¹ Uredba Savjeta od 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine o implementaciji pojačane saradnje na osnivanju Kancelarije evropskog javnog tužioca, OJ L 283, 31. 10. 2017.

kad je to prikladno u saradnji sa Europolom, izvršilaca ili saizvršilaca krivičnih djela protiv finansijskih interesa Unije i to pred sudovima država članica.

Navedena uredba ima svoju predistoriju, sadržanu u Zelenoj knjizi o krivičnopravnoj zaštiti finansijskih interesa EU iz 2001, u kojoj je EPPO bio zamišljen kao „jedan od ključnih aktera borbe protiv organizovanog kriminala sa prekograničnom dimenzijom i drugih finansijskih prestupa”.²

Za pojačanu saradnju u smislu ove uredbe opredijelilo se 16 država članica: Belgija, Bugarska, Kipar, Češka, Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Litvanija, Luksemburg, Njemačka, Portugal, Rumunija, Slovačka, Slovenija i Španija, dok druge države članice ne obavezuje navedena uredba³, a ovom vidu saradnje naknadno su se pridružile i Austrija, Estonija, Italija, Letonija i Holandija, pa je broj država članica koje danas učestvuju u sistemu EPPO 22 od 27 članica EU. Četiri države članice još uvijek su izvan sistema EPPO, Mađarska, Irska, Poljska i Švedska, dok je Danska iskoristila opt-out klauzulu za neučestvovanje u sistemu pravde, slobode bezbjednosti. Iako se ova uredba ne smatra dijelom pravne tekovine koju treba da prihvate države kandidati za članstvo u EU⁴, proces pregovora u poglavlju 24 „Pravda, sloboda i bezbjednost” — podoblast „Pravosudna saradnja” nameće dvostruku potrebu: 1. uspostavljanja saradnje između pravosudnih organa Crne Gore i EPPO kroz postojeće multilateralne mehanizme pravosudne saradnje i 2. blagovremenog sagledavanja navedene uredbe u svjetlu ustavnih određenja crnogorske državno-tužilačke organizacije, u hipotetičkoj situaciji prihvatanja pojačane saradnje u ovoj oblasti od strane Crne Gore kao članice Evropske unije.

1. Kancelarija evropskog javnog tužioca

Uredbom je EPPO definisan kao nedjeljivo tijelo Unije, koje djeluje kao jedinstvena kancelarija sa decentralizovanom strukturom. Centralni nivo sastoji se od kolegijuma, stalnih vijeća, glavnog evropskog tužioca, zamjenika glavnog evropskog tužioca, evropskih tužilaca i upravnog direktora, a decentralizovani od delegiranih evropskih tužilaca u državama članicama.⁵

Propisano je da je EPPO nadležan za krivična djela koja utiču na finansijske interese Unije koja su predviđena u Direktivi (EU) 2017/1371, kako je transponovana u nacionalnom pravu:

² Košutić P. B., *Osnovi prava Evropske unije*, Podgorica, CID, 2014, str. 286.

³ Uredba Savjeta od 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine o implementaciji pojačane saradnje na osnivanju Kancelarije evropskog javnog tužioca, OJ L 283, 31. 10. 2017, Preambula (8).

⁴ Ugovor o Evropskoj uniji, OJ C 326/15, 26. 10. 2012, član 20 stav 4.

⁵ Uredba Savjeta od 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine o implementaciji pojačane saradnje na osnivanju Kancelarije evropskog javnog tužioca, OJ L 283, 31. 10. 2017.

prevare povezane sa prihodima i rashodima, prevare povezane s PDV-om (ako uključuju dvije ili više država članica i vrijedne su najmanje 10 miliona eura), pranje imovinske koristi ostvarene prevarom na štetu budžeta EU, davanje i primanje mita ili pronevjera koja utiče na finansijske interese EU i učestvovanje u kriminalnoj organizaciji ako je u središtu njenog djelovanja vršenje krivičnih djela protiv budžeta EU; EPPO može sprovoditi istrage i krivično gonjenje i u vezi sa svim drugim nezakonitim radnjama koje su „neodvojivo povezane” s nekim krivičnim djelom protiv budžeta EU.⁶

Finansijski interesi Evropske unije su svi prihodi, rashodi i imovina koji su obuhvaćeni budžetom Unije ili budžetima institucija, tijela, kancelarija i agencija Unije, uspostavljenih u skladu sa ugovorima, ili budžeti kojima oni direktno ili indirektno upravljaju ili ih nadziru, koji su putem tih budžeta stečeni ili koji se u te budžete moraju uplatiti.⁷

2. *Status države kandidata: direktna i indirektna saradnja*

Činjenica kandidatskog statusa ne razlikuje Crnu Goru od drugih država nekandidata za članstvo kada je riječ o saradnji sa EPPO, već su sve države nečlanice EU u ovom odnosu prepoznate kao „treće zemlje”. Slična relacija uspostavlja se i sa Evropskom jedinicom za pravosudnu saradnju EUROJUST, sa kojom Crna Gora ima zaključen sporazum o saradnji, što je od značaja i za saradnju naše države sa EPPO. Uredba o EPPO pruža dvostruki osnov — za direktnu i za indirektnu saradnju Crne Gore sa EPPO u ovoj fazi integracija.⁸

Direktna saradnja moguća je na način da EPPO, u onoj mjeri u kojoj je to potrebno za obavljanje njegovih zadataka, uspostavi i održava odnose saradnje, ne samo sa institucijama, tijelima, kancelarijama ili agencijama Unije i sa tijelima država članica Evropske unije koje ne učestvuju u toj pojačanoj saradnji, već i sa tijelima trećih zemalja i međunarodnim organizacijama. S tim ciljem, EPPO je ovlašten da zaključuje radne dogovore sa ovim subjektima, a ti dogovori su tehničke su i/ili operativne prirode i posebno su usmjereni na

⁶ Ured evropskog javnog tužitelja”, Ured za evropske publikacije, Zagreb, 2019, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eppo_factsheet_hr_unofficial_translation.pdf.

⁷ Direktiva (EU) 2017/1371 od 5. jula 2017. godine o borbi protiv prevara protiv finansijskih interesa EU putem krivičnog zakona, OJ L 198, 28. 7. 2017, član 2, stav 1, tačka (a).

⁸ Uredba Savjeta od 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine o implementaciji pojačane saradnje na osnivanju Kancelarije evropskog javnog tužioca, OJ L 283, 31. 10. 2017, član 23; pri tome treba naglasiti da Uredba snabdijeva EPPO teritorijalnom i personalnom nadležnošću za gonjenje krivičnih djela i van država članica EU, ako ih je počinio državljanin države članice, pod uslovom da su takva krivična djela pod jurisdikcijom države članice kada su izvršena van njenog državnog područja ili ako ih je izvršilo lice koje je u tom trenutku podlijevalo Pravilniku o osoblju ili Uslovima zaposlenja.

olakšavanje saradnje i razmjene informacija; oni ne mogu imati pravno obavezujuće dejstvo za Uniju ili njene države članice.⁹ Radni dogovori se mogu odnositi na razmjenu strateških informacija i upućivanje oficira za vezu na rad u EPPO, a u trećim zemljama se mogu odrediti i kontakt tačke za saradnju sa EPPO.¹⁰ S druge strane, za EPPO su obavezujući oni međunarodni sporazumi koje je Evropska unija zaključila sa „trećim zemljama”.¹¹ kao što su, u slučaju Crne Gore, Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog kriminala i Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije.

Indirektna saradnja moguća je posredstvom EUROJUST-a.¹² U Preambuli Uredbe o EPPO navedeno je da bi EPPO i EUROJUST u međusobnoj operativnoj saradnji, koja može uključivati istrage koje sprovodi EPPO ako se razmjena informacija ili koordinacija istražnih mjera u pogledu predmeta iz nadležnosti EUROJUST-a smatraju potrebnim i primjerenim, mogli uključivati i treće zemlje koje imaju sporazum o saradnji s EUROJUST-om.¹³ Crna Gora je takav sporazum sa EUROJUST-om zaključila 3. maja 2016. godine. Tom prilikom, predsjednica Kolegijuma EUROJUST-a Mišel Koninks saopćila je da ovaj sporazum „predstavlja najviši stepen povjerenja između Crne Gore i država EU u oblasti saradnje u borbi protiv teških oblika prekograničnog kriminala”.¹⁴ Sporazumom je predviđeno¹⁵, a krajem 2017. godine i realizovano, upućivanje tužioca za vezu iz Crne Gore na rad u sjedište EUROJUST-a, čime su stvoreni i kadrovsko-tehnički uslovi za saradnju između Crne Gore i EPPO.

3. Status države članice: spoljašnja ili unutrašnja saradnja

Saradnja Crne Gore kao države članice sa EPPO može imati dva vida, imajući u vidu opcioni karakter pojačane saradnje: spoljašnji i unutrašnji. Spoljašnji vid saradnje podrazumijeva neučestvovanje

⁹ *Ibid.*, član 99.

¹⁰ *Ibid.*, član 104.

¹¹ *Ibid.*, više u Franssen, N., *Judicial Cooperation Between EPPO and Third Countries*, <https://eucrim.eu/articles/judicial-cooperation-between-eppo-and-third-countries/>.

¹² Evropska jedinica za pravosudnu saradnju — EUROJUST, sa sjedištem u Hagu, osnovana je Odlukom Savjeta EU od 28. februara 2002. godine. Nadležna je za koordinaciju pravosudne saradnje, odnosno međunarodne pravne pomoći između država članica EU i „trećih država” koje sa EUROJUST-om imaju zaključen sporazum o saradnji, u istragama i gonjenju prekograničnog kriminala. Nadležan je za sve vidove kriminala i sva krivična djela za koja je nadležan EUROPOL.

¹³ Uredba Savjeta od 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine o implementaciji pojačane saradnje na osnivanju Kancelarije evropskog javnog tužioca, OJ L 283, 31. 10. 2017, Preambula (102).

¹⁴ <http://www.mpa.gov.me/vijesti/160624/Brisel-Potpisan-sporazum-sa-EUROJUST-om-Crna-Gora-dio-evropskog-sistema-pravosudne-saradnje.html>.

¹⁵ Sporazuma o saradnji između Crne Gore i EUROJUST-a, član 5.

Crne Gore u pojačanoj saradnji, odnosno neprihvatanju Uredbe o EPPO u pravni poredak Crne Gore. U tom slučaju, Crna Gora i EPPO imale bi na raspolaganju radni dogovor, koji bi sadržao razmjenu strateških informacija i upućivanje oficira za vezu u EPPO i određivanje kontakt tačaka za ovu saradnju u Crnoj Gori. U slučaju nepostojanja pravnog instrumenta između Crne Gore i EPPO o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, Crna Gora bi izjavila da je EPPO nadležno tijelo za potrebe sprovođenja akata Unije o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima, u pogledu predmeta iz nadležnosti EPPO.¹⁶

Unutrašnja saradnja je bitno drugačija i zahtijeva sagledavanje ustavne odredbe o državno-tužilačkoj organizaciji Crne Gore u svjetlu Uredbe o EPPO. U tom pravcu, valja ukazati na odnos između centralnog nivoa EPPO i delegiranih tužilaca u državama članicama. Naime, delegirane tužioce predlažu države članice iz reda članova javnog tužilaštva ili drugih pravosudnih tijela, čija je nezavisnost neupitna i koji posjeduju potrebne kvalifikacije i relevantno praktično iskustvo, a imenuje ih Kolegijum, na predlog glavnog evropskog tužioca, na obnovljivi mandat od pet godina. Kolegijum ih i razrješava dužnosti, ukoliko smatra da oni više ne ispunjavaju navedene uslove, ako više ne mogu obavljati svoje dužnosti ili ako su krivi za tešku povredu službene dužnosti. Delegirani tužioci uživaju svojevrsan funkcionalni imunitet, pa ih tako njihova država ne smije razriješiti dužnosti ili protiv njih preduzeti disciplinske mjere zbog razloga koji su povezani sa njegovim odgovornostima na osnovu ove Uredbe bez pristanka glavnog evropskog tužioca.¹⁷

Delegirani tužilac pokreće istragu ako u skladu sa primjenjivim nacionalnim pravom postoje opravdani razlozi za vjerovanje da je izvršenje krivičnog djela iz nadležnosti EPPO-a u toku ili da je ono već izvršeno, a u slučaju da ne pokrene istragu, stalno vijeće EPPO kojem je predmet dodijeljen daje uputstvo delegiranom evropskom tužiocu da pokrene istragu. EPPO bez nepotrebnog odlaganja obavještava nadležna nacionalna tijela o svakoj odluci o pokretanju istrage.¹⁸ Nadalje, delegirani evropski tužilac koji vodi predmet izvještava nadležnog evropskog tužioca i stalno vijeće o svim važnim događajima u predmetu, u skladu sa pravilima utvrđenim u unutrašnjem poslovniku EPPO-a, a nadležno stalno vijeće može na predlog nadzornog evropskog tužioca odlučiti o preraspodijeli predmeta drugom delegiranom evropskom tužiocu u istoj državi članici ako delegirani evropski tužilac koji vodi predmet ne može sprovesti istragu ili ne slijedi uputstva centrale.¹⁹

¹⁶ Uredba Savjeta od 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine o implementaciji pojačane saradnje na osnivanju Kancelarije evropskog javnog tužioca, OJ L 283, 31. 10. 2017, član 105.

¹⁷ *Ibid.*, član 17.

¹⁸ Uredba Savjeta od 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine o implementaciji pojačane saradnje na osnivanju Kancelarije evropskog javnog tužioca, OJ L 283, 31. 10. 2017, član 26.

¹⁹ *Ibid.*, član 28.

Sažeto: „Nezavisno od svog posebnog položaja na osnovu ove Uredbe, delegirani evropski tužioci trebalo bi tokom svojeg mandata da budu i članovi tužilaštva svoje države članice, odnosno tužioci ili članovi pravosuđa, a njihova država članica trebala bi da im dodijeli barem jednaka ovlašćenja kao i nacionalnim tužiocima; Delegirani evropski tužioci trebalo bi da imaju obavezu postupanja prema uputstvima stalnih vijeća i evropskih tužilaca. Ako delegirani evropski tužilac smatra da se uputstvom od njega zahtijeva preduzimanje neke mjere koja ne bi bila u skladu sa nacionalnim pravom, trebalo bi da zatraži da to uputstvo preispita glavni evropski tužilac; Delegirani evropski tužilac koji vodi predmet trebalo bi da nadzornog evropskog tužioca i nadležno stalno vijeće izvijesti o svakom znatnom napretku u predmetu, na primjer o preduzimanju istražnih mjera ili o promjenama popisa osumnjičenih lica.”²⁰

Navedene odredbe ilustruju osnovne principe funkcionisanja EPPO-a i odnosa između njegovog centralnog i decentralizovanog nivoa, s naglaskom na statusu delegiranih tužilaca, koji je sumarno definisan u preambuli Uredbe: „Delegirani evropski tužioci trebalo bi da budu sastavni dio EPPO-a i kao takvi, kada sprovode istrage i krivično gonjenje za krivična djela iz nadležnosti EPPO-a, treba da djeluju isključivo u korist i u ime EPPO-a na državnom području svoje države članice. Navedeno bi trebalo za sobom da povuče to da im se na osnovu ove Uredbe dodijeli funkcionalno i pravno nezavisan položaj koji je različit od bilo kojeg položaja na osnovu nacionalnog prava.”²¹

Uredba precizira garancije nezavisnosti EPPO²², uključujući delegirane evropske tužioce, na način što propisuje da oni djeluju u interesu Unije kao cjeline, kao i da ne smiju tražiti ni primati uputstva ni od koga izvan EPPO.²³

4. Ustav Crne Gore

U pretpostavljenoj situaciji da Crna Gora prihvati pojačanu saradnju u smislu Uredbe o EPPO, kao prethodno pitanje postavlja se sljedeće: Da li Ustav Crne Gore dopušta ulazak Crne Gore u taj sistem? Naime, najvišim crnogorskim pravnim aktom predviđeno je da su prihvaćeni i objavljeni međunarodni ugovori sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije

²⁰ *Ibid.*, Preambula (33), (34), (35).

²¹ *Ibid.*, Preambula (32).

²² Više o statusu EPPO u institucionalnom sistemu EU u Lanaerts, K. & Van Nuffel, P., *European Union Law*, London, Sweet & Maxwell, 2011, str. 546–565.

²³ Uredba Savjeta od 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine o implementaciji pojačane saradnje na osnivanju Kancelarije evropskog javnog tužioca, OJ L 283, 31. 10. 2017, član 6.

od domaćeg zakonodavstva.²⁴ Pretpostavljeni Ugovor o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, kojim bi Crna Gora preuzela sve obaveze iz Acquisa (u konkretnom slučaju iz UFEU i Uredbe), stekao bi na taj način primat u odnosu na crnogorsko zakonodavstvo, u konkretnom slučaju u odnosu na Zakon o državnom tužilaštvu i druge zakone. Problem je u tome što taj primat nije predviđen i u odnosu na Ustav Crne Gore, koji kada je riječ o strukturi i organizaciji državnotužilačke organizacije predviđa sljedeće: „Državno tužilaštvo je jedinstven i samostalan državni organ koji vrši poslove gonjenja učinilaca krivičnih djela i drugih kažnjivih djela koja se gone po službenoj dužnosti”²⁵.

Pojam *jedinstvenosti* odnosi se na „funkcionalnu i organizacionu kompaktnost koja se ogleda u načelima hijerarhijske nadređenosti, monokratskom načelu i načelu teritorijalnosti”, dok se samostalnost ogleda u tome da „drugi subjekti (državni organi i pojedinci) ne mogu uticati na njegov rad, niti se miješati u donošenje njegovih odluka”²⁶. Načelo hijerarhijske nadređenosti podrazumijeva prije svega mogućnost davanja obaveznih uputstava višeg državnog tužioca nižem državnom tužiocu, a Vrhovni državni tužilac i opštih uputstava, kao i preuzimanje nadležnosti nižeg državnog tužilaštva shodno načelu *devolucije*. Načelo *monokratskog uređenja*, koje se još naziva i načelo *jednovlasti*, zasniva se na pravilu da Državno tužilaštvo predstavlja jedno lice odnosno državni tužilac, tj. Vrhovni državni tužilac, koji je odgovoran za rad Državnog tužilaštva u cjelini.²⁷

Iz navedenog proizlazi da struktura, organizacija i način funkcionisanja EPPO nijesu u skladu sa načelima organizacije Državnog tužilaštva Crne Gore, tj. da bi u slučaju prihvatanja pojačane saradnje u ovoj oblasti od strane Crne Gore to iziskivalo izmjene navedene ustavne odredbe.

Zaključak

Evropska komisija u Izvještaju o Crnoj Gori 2021. godine konstatuje da bi saradnja sa EPPO trebalo da bude uspostavljena.²⁸ Bez obzira na to kakav će biti odgovor na pitanje o pristupanju Crne Gore pojačanoj saradnji u okviru EPPO u pretpostavljenoj situaciji punopravnog članstva, kao država kandidat Crna Gora i na temi EPPO-a treba da obezbijedi kontinuitet rezultata postignutih u oblasti pravosudne saradnje na nivou EU, kao što je to slučaj kroz saradnju sa EUROJUST-om, ali i evropskim pravosudnim mrežama. Za razliku od „i-i” modaliteta saradnje (i direktna i indirektna) u statusu

²⁴ Ustav Crne Gore, član 9.

²⁵ *Ibid.*, član 134.

²⁶ Vukčević, M., *Komentar Ustava Crne Gore*, Podgorica, Univerzitet Mediteran, 2015, str. 319.

²⁷ Škulić, M., *Krivično procesno pravo*, Podgorica, CID, 2012, str. 108.

²⁸ *Report on Montenegro 2021*, European Commission, Brussels, p. 51.

kandidata za članstvo u EU, članstvo u EU postavlja državu pred modalitet „ili-ili” (spoljašnja ili unutrašnja saradnja).

Ako Crna Gora kao članica EU ne bi prihvatila učešće u EPPO, našla bi se u zoni između EPPO članica i trećih zemalja, u grupi koja je izrazito manjinska u odnosu na onu grupu država članica koje su prihvatile pojačanu saradnju, a koja može biti još manja ili sasvim nestati do dana pretpostavljenog članstva Crne Gore u EU.

Ukoliko se, pak, Crna Gora opredijeli za učešće u sistemu EPPO, prethodno bi moralo da bude riješeno pitanje ustavnih preduslova za prihvatanje Uredbe o EPPO kao dijela unutrašnjeg pravnog poretka Crne Gore, što bi, kako se može zaključiti iz priloženog, vodilo izmjenama najvišeg pravnog akta Crne Gore. Ta nužnost je rezultat, prije svega i iznad svega, nemogućnosti sprovođenja principa jednovlasti nad „funkcionalno i pravno nezavisnim položajem” delegiranih evropskih tužilaca u Crnoj Gori, koji nije u skladu sa principom hijerarhijske nadređenosti, stavljajući centralni nivo EPPO-a u položaj neposredne više instance u odnosu na delegirane evropske tužioce, kada je riječ o uputstvima i preuzimanju predmeta, a tiče se i disciplinske odgovornosti. Drugim riječima, bila bi to situacija tužilačke dvovlasti između Crne Gore i Evropske unije. U tom smislu, Ustav Crne Gore bilo bi potrebno izmijeniti na način što će iz člana 134 biti brisana riječ „jedinstven”.

Literatura

1. B. P. Košutić, *Osnovi prava Evropske unije*, Podgorica, CID, 2014.
2. K. Lanaerts & P. Van Nuffel, *European Union Law*, London, Sweet & Maxwell 2011.
3. M. Škulić, *Krivično procesno pravo*, Podgorica, CID, 2012.
4. M. Vukčević, *Komentar Ustava Crne Gore*, Podgorica: Univerzitet Mediteran 2015.
5. N. Franssen, *Judicial Cooperation Between EPPO and Third Countries*, <https://eucrim.eu/articles/judicial-cooperation-between-eppo-and-third-countries/>.

Pravni akti

EU

1. Ugovor o Evropskoj uniji.
2. Uredba Savjeta od 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine o implementaciji pojačane saradnje na osnivanju Kancelarije evropskog javnog tužioca, OJ L 283, 31. 10. 2017.
3. Direktiva (EU) 2017/1371 od 5. jula 2017. godine o borbi protiv prevara protiv finansijskih interesa EU putem krivičnog zakona, OJ L 198, 28. 7. 2017.

Crna Gora

1. Ustav Crne Gore.
2. Zakon o potvrđivanju Sporazuma o saradnji između Crne Gore i EUROJUST-a, *Službeni list Crne Gore — Međunarodni ugovori*, broj 1, godina IX, 16. 1. 2017.

Ostala dokumenta

1. European Commission's Report on Montenegro 2021.
2. Ured evropskog javnog tužitelja, Ured za evropske publikacije, Zagreb 2019: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eppo_factsheet_hr_unofficial_translation.pdf.

Internet izvori

1. <http://www.mpa.gov.me/vijesti/160624/Brisel-Potpisan-sporazum-sa-EUROJUST-om-Crna-Gora-dio-evropskog-sistema-pravosudne-saradnje.html>.

Nikola B. Šaranović, PhD

EUROPEAN PUBLIC PROSECUTOR AND MONTENEGRO

The topic of this paper is the European Public Prosecutor, as an institutional novelty in the EU legal order and the relationship of Montenegro with this institution. The first part of the paper is dedicated to the relationship of Montenegro as a candidate country with the European Public Prosecutor and presents two types of cooperation: direct (without the mediation of other EU bodies) and indirect (through the European Judicial Cooperation Unit — EUROJUST). The second part of the paper deals with the issue of this relationship in the situation of full membership of Montenegro in the European Union and presents two options: external cooperation (assuming non-acceptance) and internal (assuming Montenegro accepts to be part of the EPPO system). The issue of possible amendments of the Constitution of Montenegro within the part of the State Prosecutor's Office is discussed separately, as a means of creating a normative precondition for the application of the EPPO Regulation, bearing in mind that the primacy of EU law and international treaties and obligations in general refers to legislation, not to the Constitution of Montenegro.

Key words: European Public Prosecutor, State Prosecutor's Organization of Montenegro, integrations, Constitution of Montenegro, cooperation

